

Соціальна статистика та демографія

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредитів 150 годин: лекції 4 год., практичні 4 год., самостійна робота 142 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен,МКР,ДКР</i>
Розклад занять	<i>https://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: кандидат соціологічних наук, доцент Коржов Геннадій Олександрович, korzhovga@gmail.com Семінарські: Андрій Хом'як, викладач, andrii.khomiak@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/ODI5MDM1MzAwNDc5?cjc=xzzylove</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Соціальна статистика та демографія» вивчається протягом одного семестру. Навчальна дисципліна належить до циклу загальної підготовки. Статус навчальної дисципліни – обов'язкова. Обсяг навчальної дисципліни – 5 кредитів ЄКТС.

Навчальна дисципліна спирається на знання студентів з курсу «Математичні та статистичні методи аналізу соціальної інформації», загальної соціології, методології та методів соціологічних досліджень.

Студенти мають отримати знання та вміння щодо основних статистичних методів аналізу даних соціальної та демографічної статистики, інтерпретації результатів такого аналізу. У рамках курсу вивчаються сучасні інформаційні технології та засоби візуалізації отриманих даних.

До запланованих видів навчальних занять відносяться лекції, практичні заняття.

Метою дисципліни є формування у студентів здатностей використання статистичних методів до аналізу соціальних та демографічних процесів та явищ.

2.2. Основні завдання дисципліни.

Згідно з вимогами студенти після засвоєння дисципліни спроможні продемонструвати такі результати навчання:

знання :

- зміст основних категорій та понять статистичної науки;

- історію становлення статистики як науки;
- основні етапи статистичного дослідження;
- сутність статистичних закономірностей;
- особливості оцінки розвитку різних галузей статистики;
- зміст основних категорій та понять демографії, специфічних методів, які їй притаманні
- можливості комп'ютерних засобів та ресурсів Інтернет для аналізу даних соціальної статистики та аналізу демографічних процесів та структур

уміння:

- застосовувати на практиці методи статистичних досліджень;
- розраховувати статистичні показники соціальних та демографічних процесів;
- виявляти кількісні закономірності соціальних та демографічних процесів;
- використовувати комп'ютерні засоби, бази даних та ресурси Інтернет для аналізу даних соціальної статистики та аналізу демографічних процесів та структур

Таким чином в курсі формуються наступні загальні та фахові компетенції та результати навчання з освітньої програми:

ЗК 04 - Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 06 - Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 08 - Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12 - Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК 05 - Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження. ФК 06 - Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК 07 - Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців.

ФК 08 - Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

РН 09 - Вміти розробляти програму соціологічного дослідження.

РН 10 - Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.

РН 11 - Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців.

РН 12 - Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: ЗО 10 Математичні та статистичні методи аналізу соціальної інформації ЗО 11: Основи роботи з числовою соціальною інформацією

Постреквізити: ЗО 20 Комп'ютерний аналіз соціальної інформації ПО 08 Соціологічні дослідження соціальних структур ПО 18 Виробнича практика ПО 19 Переддипломна практика ПО 20 Підготовка кваліфікаційної роботи

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальна теорія статистики і галузі соціальної статистики

Тема 1. Вступ до соціальної статистики

Тема 2. Методи та структура соціальної статистики

Тема 3. Зведення і групування статистичних даних

Тема 4. Статистичні величини

Тема 5. Статистичне спостереження

Тема 6. Статистика освіти

- Тема 7. Статистика ринку праці
- Тема 8. Статистика охорони здоров'я населення
- Тема 9. Статистика рівня та якості життя населення

Розділ 2. Статистика населення та основи демографії.

- Тема 1. Статистика населення.
- Тема 2. Вступ до демографії
- Тема 3. Чисельність і склад населення
- Тема 4. Основні поняття та категорії демографії
- Тема 5. Демографічні коефіцієнти та їх класифікація
- Тема 6. Народжуваність
- Тема 7. Шлюбність
- Тема 8. Смертність і тривалість життя населення
- Тема 9. Міграції населення

3. Навчальні матеріали та ресурси

Рекомендована література

Базова

1. Сучасна демографічна ситуація в Україні: проблеми та перспективи: монографія / Л. Заставецька, Т.Заставецький. Тернопіль, 2022. - 108 с.
2. Муромцева, Юлія Ігорівна. Демографія : навчальний посібник / Ю.І. Муромцева ; Міністерство освіти і науки України. – Київ : Кондор, 2022. – 299 сторінок : рисунки, таблиці.
3. Бегун С. І. Статистика: навчальний посібник / С. І. Бегун. – Луцьк: 2022. – 230 с.
4. Бідність та нерівність в Україні під впливом COVID-19: підходи до оцінювання / Лібанова Е.М., Черенько Л.М., Полякова С.В., Шишкін В.С., Реут А.Г., Когатько Ю.Л., Заяць В.С., Клименко Ю.А. Черніченко В.В., Васильєв О.А., Крикуно О.І.; Нац. акад. наук. Укр., Ін-т демогр.та пробл. якос.жит. НАН України – Електронне видання. – Київ, 2024.
5. Симончук, Олена. Соціальна структура українського суспільства під впливом повномасштабної війни: концептуальні та емпіричні пошуки; *Sociology: Theory, Methods, Marketing 1* (2024).

Допоміжна

1. Прибиткова І.М. Основи демографії. – К., АртЕк, 1995. – 256 с.
2. Статистика / За редакцією А.В. Головача, А.М.Єріної, О.В. Козирєва. – К.: Вища школа, 1993.
3. Костецький Я. Соціальна статистика.– Тернопіль: Економічна думка, 2011. – 303 с.
4. Панченко Л.Ф. Математичні та статистичні методи аналізу соціологічної інформації. К., КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018.
5. Комплексне демографічне дослідження в Україні / С.І. Пирожков, Е.М. Лібанова, О.Г. Осауленко, Н.С. Власенко та ін./ за ред. чл.-кор. НАНУ, д.е.н., проф. Е.М. Лібанової. – К.: Український центр соціальних реформ, 2005.
6. Перший Всеукраїнський перепис населення: історичні, методологічні, соціальні, економічні, етнічні аспекти / Авт. кол. Власенко Н.С., Лібанова Е.М., Осауленко О.Г. та ін.; Наук. ред.: акад. Кураса І.Ф., акад. Пирожкова С.І.; Державний комітет статистики України; Ін-т демографії та соц. Досліджень НАН України. – К., ІВЦ Держкомстату України, 2004.
7. Костецький Я. Соціальна статистика.– Тернопіль: Економічна думка, 2011. – 303 с.
8. Лугінін О.Є. Статистика. – К., Центр учбової літератури, 2007. – 608 с.
9. Мармоза А.Т. Теорія статистики. – Київ, Центр учбової літератури, 2013. – 598 с.
10. Панченко Л.Ф. Підготовка майбутніх соціологів до комп'ютерного аналізу демографічних

- процесів та структур // Information Technologies and Learning Tools/ 2018.
11. Панченко Л.Ф. До питання використання кількісних методів у дослідженнях конфліктів // Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. праць. – Київ, 2018. – No 3 (39). – С.21–27.
  12. Пилипенко В.Е., Вишняк О.І., Куценко О.Д. Спеціальні та галузеві соціології. – К.: Каравелла, 2003. – 304 с.
  13. Столяров Г. С., Огай М. Ю. Соціальна статистика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2003. — 195 с.
  14. Статистичний словник / [О. Г. Осауленко, О. О. Васечко, М. В. Пугачова та ін.] ; за ред. д-ра держ. упр., проф., член-кор. НАН України О. Г. Осауленка ; НТК статистичних досліджень. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентст- во», 2012. – 498 с.
  15. Druckman D. Doing Research: Methods of Inquiry for Conflict Analysis / Daniel Druckman/ SAGE Publication. – 2005. – 387 p.
  16. Mitchell C. Conflict, Social Change and Conflict Resolution. An Enquiry. The Berghof Handbook Dialogue. –2005. – №5. – 25 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.berghof-foundation.org/fileadmin/redaktion/Publications/Handbook/Dialogue_Chapters/dialogue5_mitchell_lead-1.pdf
  17. Coleman P.T. The Handbook of Conflict Resolution: Theory and Practice / Peter T. Coleman, Morton Deutsch, Eric C. Marcus/[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=ay74AgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>
  18. Caplan R. Studying Conflict And Practicing Peacebuilding/ Richard Caplan // E-International Relations. - Jul 20, 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.e-ir.info/2017/07/20/studying-conflict-and-practicing-peacebuilding/>
  19. Schrodt P.A. Prediction of Interstate Conflict Outcomes Using a Neural Network / Philip A. Schrodt // Social Science Computer Review. – 1991. – Vol. 9, №3. – P. 359–380.
  20. <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Державна статистика України
  21. www.ec.europa.eu/eurostat – статистична інформація про країни Європейського союзу
  22. <https://idss.org.ua/index> – Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України
  23. www.r-project.org – The R Project for Statistical Computing
  24. <https://nsuworks.nova.edu/pcs/about.html> – Peace and Conflict Studies Journal
  25. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПІ ім.Ігоря Сікорського

Навчальний контент

4. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальні заняття з дисципліни “Соціальна статистика та демографія” проводяться у формі лекційних та практичних занять. На лекціях викладач знайомить студентів з ключовими статистичними поняттями, основними статистичними методами, які використовуються для аналізу даних соціальної та демографічної статистики. Лекції відбуваються в діалоговій формі з використанням мультимедійних презентацій, запитаннями та дискусією. Практичні заняття проходять з використанням комп’ютерних пристроїв, де студенти виконують завдання комп’ютерного практикуму з аналізу даних соціальної та демографічної статистики в середовищах Excel, PSPP, R.

Всі заняття супроводжуються матеріалами та завданнями в системі дистанційного навчання Moodle. Для практичних занять додаються детальні інструкції з вимогами до виконання.

Тематика та зміст лекцій

Лекція 1: Вступ до соціальної статистики

Основні питання: Поняття про соціальну статистику. Актуальність соціальних проблем.

Основні завдання соціальної статистики. Галузі соціальної статистики.

СРС: Взаємозв'язок соціальної статистики з іншими науками

Лекція 2: Статистичні величини

Основні питання: Поняття про абсолютні та відносні величини. Види відносних величин. Середні величини, види середніх

СРС: Особливості застосування різних видів середніх

Тематика практичних робіт

Практичне заняття 1.

Основні напрямки використання математичних та статистичних методів, специфіку та труднощі їх використання для аналізу даних соціальної статистики та демографічної статистики.

СРС: підготовка до усного опитування, виконання та звіт з комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 2.

Уміння зведення та групування статистичних даних. Уміння обчислення та інтерпретації абсолютних та відносних величин, мір центральної тенденції, варіації, квантилів, процентилів, будувати частотні розподіли в середовищах Excel, PSPP.

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

5. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота здобувача включає:

підготовка до аудиторних занять – 98 год;

підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;

підготовка домашньої контрольної роботи - 10 год.

підготовка до екзамену – 30 год.

Загалом – 142 год.

Студенти самостійно опрацьовують наступні теми:

Тема: Зведення і групування статистичних даних

Основні питання: Поняття про зведення і групування статистичних даних. Види групувань. Техніка проведення групувань. Статистичні таблиці. Статистичні графіки та статистичні карти

Тема: Статистика ринку праці

Основні питання: Завдання статистики ринку праці. Джерела даних. Поняття економічної активності, зайнятості та безробіття. Критерії виділення економічно активного, зайнятого та безробітного населення. Зайнятість населення. Види зайнятості. Безробіття, його причини. Показники безробіття. Природна норма та критичний рівень безробіття

Тема: Статистика рівня та якості життя населення

Основні питання: Поняття про рівень життя населення. Завдання статистичного вивчення рівня життя. Джерела інформації. Система показників доходів та витрат. Соціальні нормативи.

Статистичне вивчення диференціації доходів. Бідність як об'єкт статистичних досліджень. Критерії та показники бідності. Статистичне вивчення споживання. Статистика житлових умов. Статистика вільного часу. Соціальні нормативи в Україні

Тема: Вступ до демографії

Основні питання: Об'єкт та предмет демографії. Методи та мова демографії. Система демографічних наук та її структура. Джерела інформації в демографії. Переписи та реєстри населення. Концепція демографічного переходу. Типи вікової структури населення: порівняння України з іншими країнами

Тема: Основні поняття та категорії демографії

Основні питання: Поняття демографічного коефіцієнта. Класифікація. „А” – коефіцієнти інтенсивності демографічних процесів. Загальні, часткові, спеціальні, сумарні коефіцієнти. „Б” – структурні коефіцієнти. Показники навантаження. Показники структури. Демографічні таблиці. Демографічні сітки. Обчислення коефіцієнтів засобами електронних таблиць та SPSS.

Тема: Народжуваність

Основні питання: Основні види демографічних показників. Статистичне вивчення народжуваності. Чинники народжуваності. Коефіцієнти народжуваності. Шлюбність, розлучуваність та овдовіння. Обчислення коефіцієнтів народжуваності

Тема: Смертність і тривалість життя населення

Основні питання: Екзогенні та ендегенні причини смерті. Причини смерті та їх класифікація. Коефіцієнти смертності. Таблиці смертності (дожиття). Особливості застосування різних видів коефіцієнтів смертності

Комп'ютерні практикуми, які студенти виконують самостійно:

Практичне заняття 1.

Уміння обчислювати коефіцієнти нерівності Лоренца та Джині, будувати криву Лоренца, інтерпретувати результати. Розуміти сутність часових рядів, уміти обчислювати їх показники.

Практичне заняття 2.

Знання сутності сезонності соціально-економічних явищ. Уміти обчислювати показники сезонності. Розраховувати індекс сезонності засобами Forecasting, Season Decomposition. Уміння обчислювати та інтерпретувати ковзне середнє у аналізі даних соціальної статистики

Практичне заняття 3.

Знання особливостей застосування різних коефіцієнтів кореляції для вивчення соціальних явищ. Уміння розраховувати коефіцієнти та інтерпретувати результати. Тест-Kahoot з кореляційного аналізу.

Практичне заняття 4.

Знання особливостей різноманітних індексів для аналізу даних соціальної статистики, уміти розраховувати індекси структурних зрушень, індекси цін, соціометричні індекси, тощо. Уміння

будувати групові індекси.

Практичне заняття 5.

Уміння обчислення показників чисельності населення та їх аналіз. Уміння будувати статево-вікові піраміди засобами Excel, PSPP та інтепретувати їх. Уміти обчислювати показники зайнятості та безробіття та їх аналізувати.

Практичне заняття 6.

Уміння аналізувати дані освітньої статистики. Аналіз даних ЗНО в Україні. Уміння аналізувати дані статистики культури.

Практичне заняття 7.

Уміння аналізувати дані статистики здоров'я. Рейтинг країн ЄС за рівнем доступності шкідливих речей. Знати особливості вимірювання даних миру та конфліктів. Уміння аналізувати дані баз даних з питань миру та конфліктів.

Практичне заняття 8.

Розуміти сутність демографічних коефіцієнтів та їх класифікації. Уміти обчислювати демографічні коефіцієнтів за допомогою комп'ютерних засобів.

Практичне заняття 9.

Знати методи дослідження міграції. Уміти обчислювати показники чистої міграції та валової міграції у середовищах Excel, PSPP

Практичне заняття 10.

Знати класифікацію вікової структури населення. Уміти обчислювати коефіцієнти навантаження дітьми та прабатьками. Уміти будувати сітки Лексіса. Уміти візуалізувати дані соціальної статистики та демографії засобами Garmider

Політика дисципліни

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

На лекціях та заняттях вітаються питання, дискусії, діалог; передбачається атмосфера толерантності та поваги до Іншого. Викладачі та студенти керуються нормами етичної поведінки та принципами академічної доброчесності у викладанні та навчання (Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського). Студенти можуть звернутися до викладача по необхідну допомогу або консультацію face-to-face або засобами електронної пошти та соціальних мереж. Заохочувальні бали додаються до семестрового рейтингу студента, який максимально може досягати 100 балів.

Опанування дистанційних курсів

За бажанням здобувача в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин освітнього компонента в асинхронному режимі, зокрема, через опанування дистанційних курсів. Для врахування в системі оцінювання балів за опанування таких курсів, вони мають відповідати змістовно силабусу, бути узгоджені із викладачем, та на підтвердження проходження курсів студент має надати відповідний документ із зазначенням назви та обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Відвідування занять

Відвідування лекційних, практичних занять є обов'язковим.

Пропущені контрольні заходи оцінювання

Пропущену модульну контрольну роботу можна написати повторно.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Для оскарження контрольних заходів студент має подати заяву, у якій має бути вказана причина оскарження, наведені факти упередженості викладача. Викладач повинен обговорити дану заяву зі студентом особисто на консультації. В разі відсутності порозуміння щодо результату контрольного заходу, формується комісія з викладачів кафедри, яка оцінює процедуру проведення контрольного заходу та претензії студента. Комісія може вирішити провести контрольний захід повторно, або відхилити заяву. Рішення комісії є остаточним та оскарженню не підлягає.

Календарний рубіжний контроль

На першій атестації студент отримує «атестовано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 20 і більше балів.

На другій проміжній атестації студент отримує «атестовано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 40 і більше балів. У випадку, якщо цей показник не відповідає вимогам, виставляється «не атестований».

Відпрацювання «не атестації» здійснюється на консультаціях з викладачем шляхом усної відповіді на питання не засвоєного студентом матеріалу та демонстрації виконаних практичних робіт.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Неформальна освіта

За бажанням здобувача, в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин дисципліни в асинхронному режимі, зокрема через опанування дистанційних курсів та інших форм неформального навчання. Для врахування в рейтинговій системі оцінювання балів за такі курси, вони мають змістовно відповідати певним темам силабусу, а їх проходження узгоджене з викладачем дисципліни. На підтвердження проходження неформального навчання студент має надати відповідний документ (сертифікат) із зазначенням назви курсів та їх обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського: <https://osvita.kpi.ua/node/179>

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за наступні види робіт:

- 1) виконання комп'ютерного практикуму;
- 2) написання модульних контрольних робіт (МКР);
- 3) написання домашньої контрольної роботи (ДКР);
- 3) екзамен

1. Виконання комп'ютерного практикуму

Ваговий бал – 12,5 балів.

Максимальна кількість балів дорівнює $\text{гсем} = 12,5 \text{ балів} * 2 = 25 \text{ балів}$.

Критерії оцінювання:

«відмінно», завдання виконано повністю (не менше 90% потрібної роботи), без суттєвих помилок. Студент демонструє впевнене володіння програмним забезпеченням, логічно і послідовно виконує завдання, аргументовано пояснює свої дії та відповідає на всі поставлені питання – 11-12,5 балів;

«добре», завдання виконано достатньо повно (не менше 75% потрібної роботи) або повністю, але з незначними помилками. Студент здебільшого розуміє алгоритм роботи, допускає окремі неточності, виправляє їх після підказок викладача, відповідає на більшість поставлених питань – 9-10 бали;

«задовільно» – завдання виконано частково (не менше 60% потрібної роботи), містить значні помилки. Студент погано орієнтується в роботі, не може самостійно виправити помилки, відповідає на питання невпевнено або не може пояснити свої дії – 7-8 бали;

«незадовільно» – робота не виконана - 0-2 балів.

2. МКР.

Ваговий бал – 10

«відмінно» – 9-10 балів – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) на всі питання модульної контрольної роботи; студент вільно орієнтується в поданому матеріалі;

«добре» – 7-8 балів – студент надав відповіді на 75% питань модульної контрольної роботи; відповіді на всі питання контрольної потребують уточнень;

«задовільно» – 6 балів – студент надав відповіді на 60% питань модульної контрольної роботи; відповіді потребують суттєвих уточнень, недостатнє володіння матеріалом;
«незадовільно» – 0 балів – відсутня або некоректна відповідь.

3. ДКР - 15 балів.

Критерії оцінювання:

«відмінно» - робота містить глибокий аналіз, критичне осмислення матеріалу, посилання на авторитетні джерела, логічну структуру та правильне оформлення згідно з вимогами - 14-15 балів;

«добре» - робота має достатньо глибокий аналіз, проте можливі незначні неточності або недостатньо критичного осмислення. Оформлення відповідає вимогам, але є незначні недоліки - 11-13 балів;

«задовільно» - робота частково розкриває тему, містить загальні положення без глибокого аналізу, використано недостатню кількість джерел, є помилки у структурі або оформленні - 9-10 балів;

«незадовільно» - робота не відповідає темі або розкриває її поверхнево, відсутній аналіз, є значні порушення у структурі та оформленні, недостатньо або взагалі відсутні посилання на джерела - 0 балів.

3. Екзамен

Ваговий бал – 50.

Критерії оцінювання:

40-50 балів – студент відповідає на майже всі питання екзамену, демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, висловлює власну позицію з дискусійних питань, демонструє ознаки теоретичного мислення та соціологічної уяви;

30-39 балів – студент відповідає на більшість питань екзамену, демонструє хороший рівень знання матеріалу;

20-29 балів – студент відповідає на приблизно половину питань екзамену, демонструє доволі поверхневі знання;

0-19 балів – студент відповідає лише на окремі питання екзамену, не має власної позиції, допускає суттєві неточності.

Заохочувальні бали (не більше 10 балів за усі види робіт):

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, «Днях науки ФСП», конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

Умови допуску до екзамену:

Умовою допуску студента до екзамену є отримання попередньої рейтингової оцінки не менше як 24 бали.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Додаток 1. Перелік питань до екзамену з дисципліни «Соціальна статистика та демографія»

1. Поняття про статистику. Основні категорії статистики.
2. Структура статистичної науки. Метод статистики. Етапи статистичного дослідження.
3. Статистичне спостереження – перший етап статистичного дослідження.
4. Вимоги до статистичних даних. Організація статистичного спостереження.
5. Поняття вибіркового спостереження.
6. Поняття про зведення і групування статистичних даних. Види групувань.
7. Техніка проведення групувань. Статистичні таблиці.
8. Поняття про абсолютні та відносні величини. Види відносних величин.
9. Середні величини, види середніх.
10. Поняття про варіацію, важливість вивчення варіації кількісних ознак.
11. Система показників варіації.
12. Статистичні характеристики форми розподілу.
13. Ряди динаміки: поняття, класифікація. Показники аналізу рядів динаміки.
14. Поняття сезонної нерівномірності та її характеристика.
15. Показники сезонності. Крива сезонності.
16. Сутність індексів та їх роль у статистико-економічному аналізі. Види індексів.
17. Зведені індекси та їх застосування.
18. Методи обчислення індексу цін.
19. Поняття про кореляційний взаємозв'язок.
20. Лінійний коефіцієнт кореляції як засіб виміру тісноти зв'язку.
21. Рангові коефіцієнти кореляції. Коефіцієнти асоціації та контингенції.
22. Критерій Пірсона χ^2 -квадрат та його використання для аналізу рядів розподілу
23. Частковий коефіцієнт кореляції Пірсона.
24. Коефіцієнти дослідження структурних зрушень.
25. Основні завдання соціальної статистики. Галузі соціальної статистики.
26. Склад населення за статтю. Віковий склад населення. Статеві-вікові піраміди.
27. Сімейний склад населення. Типи сімей.
28. Демографічні коефіцієнти.
29. Статистичне вивчення народжуваності.
30. Шлюбність, розлучуваність та овдовіння.
31. Смертність населення, причини смерті та їх класифікація.
32. Міграції населення як об'єкт статистичних досліджень.
33. Завдання статистики ринку праці. Джерела даних.
34. Поняття економічної активності, зайнятості та безробіття. Критерії виділення економічно активного, зайнятого та безробітного населення.
35. Безробіття, його причини. Показники безробіття.
36. Поняття про рівень життя населення. Завдання статистичного вивчення рівня життя. Джерела інформації.
37. Статистичне вивчення диференціації доходів.
38. Бідність як об'єкт статистичних досліджень. Критерії та показники бідності.
39. Завдання статистики освіти. Джерела інформації.
40. Досягнутий рівень освіти населення та його показники.
41. Статистичне вивчення функціонування системи освіти. Оцінка охоплення населення освітою.
42. Оцінка рівня здоров'я населення. Статистичне вивчення розвитку системи охорони здоров'я та надання населенню медичних послуг.
43. Інші галузі статистики: статистика культури та мистецтва, статистика науки
44. Методи демографічного аналізу
45. Джерела даних державної статистики України.

46. Візуалізація даних соціальної статистики та демографічних процесів та структур засобами Excel, PSPP, R.

47. Візуалізація даних соціальної статистики та демографічних процесів засобами Garminder.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено: доцентом кафедри соціології, к.с.н., доц. Коржовим Геннадієм Олександровичем, викл. Хом'яком Андрієм Олександровичем

Ухвалено: кафедрою соціології (протокол № 14 від 23.06.2025 р.).

Погоджено: Методичною комісією ФСП (протокол № 4 від 24.06.2025 р.).